

Нино Николов

Предисловие

Петият том от поредицата "Хунгаро-Булгарика" е не само ново потвърждение на традицията за съвместна работа на българските и унгарските учени. Повече е, защото открива и посоките на още неизвървяни пътища за колективни изследвания в широкото и многолико поле на взаимоотношенията между двата народа от древността до днес. Преди столетие и половина Ласло Горове Гатайаи пръв положи научните вежи на задълбоченото и аналитично запознаване с България и българо-унгарското общуване, устояло на посетителствата на времето. Трудно е да се изброят имената както на българските, така и на унгарските учени, направили от някогашната тясна пътека широк път. А може би не е необходимо, защото изреждането няма да бъде пълно – ежегодно нови имена и изследвания разширяват хоризонтите на българо-унгарските взаимоотношения, разкриват корените им, разсичащи столетията като златоносни жили.

Пример за това е и предлаганият пети том от поредицата "Хунгаро-Булгарика", в чийто фокус стои все още недостатъчно познатата по света исполинска личност на Васил Левски, идеолог и апостол на националноосвободителната борба срещу петвековното подтисничество. Съвсем естествено следват и две исторически, имащи определящо значение за съдбата на българския народ събития: Руско-турската, за нас освободителна война от 1877/1878 г. и последвалото го през 1885 г. Съединение на България, което изразява спонтанния отпор на българския народ срещу домогванията на великите сили да попречат на осъществяването на етническото му единство и така – да осигурят

своя зона на влияние в този район на Балканския полуостров.

Наистина, основните доклади на посветените на събитията кръгли маси в Българския културно-информационен център в Будапеща бяха изнесени от български учени, но картината за тях би била далече непълна без задълбочените изказвания на унгарските им колеги. А съвместните обсъждания – понякога продължаващи часове наред – очертаха главните насоки на въздействието на тези събития върху по-нататъшното формиране и на българо-унгарските взаимоотношения.

Всичко това е утвърждаване и на една нова традиция на системни разговори и обсъждания между учените от двете страни по досега неразработвани нови теми и изясняване на точните координати на белите петна в двустранните взаимоотношения. Инициатор и пионер на тази дейност е проф. д-р Петер Кирай, който – приел наследството на редица унгарски учени – продължава да строи широкия път на българистиката в Унгария и да възпитава цели поколения от българисти. До него се нарежда сегашният ръководител на катедрата по славянска филология д-р Ищван Ньомаркаи, за когото не може да се каже, че е "нов", тъй като изследванията му са верни вехи в развитието на унгарската българистика. Отделно искам да благодаря на проф. д-р Емил Нидерхаузер, член-кореспондент на УАН – както за дългогодишната му приносна научна дейност в областта на българската история и формирането на българската нация, така и за редактирането на настоящия пети том от поредицата "Хунгаро-Булгарика".

До нови срещи на кръглата маса, унгарски българисти и български хунгаролози!